

grozno hudodelstvo! Od take matere ne moremo reči, da je „živinska mati“, zakaj živina nikdar kaj takega ne stori, kar je storila ta peklenska mati, ki je danes pred sodbo stala. Čujte!

Nesrečnega Jakca je imela ta mati še popred s svojim možem, preden je omožena bila, zato sta ga imela na kmetih na reji. V zakonskem stanu sta jima bila še 2 otroka rojena. Tudi Jakca sta vzela pred 3 leti domú. Pa hudobna mati ga je vse žive dni pisano gledala, psovala in tēpla, čeravno ni nobeden vedil, zakaj. Jakec je bil dober fant. Še le 8 let star, je mogel že teške dela delati, vsaki dan zajterk za celo družino kuhati, straniša pomivati, tla čediti itd. Živeža pa ga je tako malo doletelo, da ga ni bilo, kakor kost in koža; večkrat je fante, ki so se pri njegovem očetu rokodelstva učili, ubogajme prosil za kosček kruha. Ko ga je nekega dne hudobna mati zavolj zgubljenega ključa po glavi pretepala, da se je revše celi hiši smililo in je hlapec ženo svaril: naj ne ravna tako gerdo z otrokom, ga togotno zaverne: saj je moj otrok, zato ne bom nobenega vprašala, al ga smém ali ne“.

Pred 2 letoma si je hudobna mati kupila nalaš korobač, da je z njim za vsako nedolžno stvarico otroka do kervavega tako pretepala, da se je nedolžni mučenec smilil vsim sosedom. Zdaj ga tudi ni pustila več v šolo hoditi in le domá ji je mogel delati od jutra do večera. Ker mu nikdar ni dobrega očesa pokazala, za vsako stvarico pa ga bunkala in tolkla, je bil otrok že tako preplašen, da je mater, če ga je le pogledala, z vzdignjenima rokama vēs plah in mило popraševal: „ljuba, ljuba mati, kaj pa želite? — saj rad vse storim!“

Al peklenska mati ni imela serca! Če so jo sosidine zatega voljo svarile, jim je žugala, jih iz hiše zapoditi.

Po večkratnem pretepanju po glavi so se mu naredili turi po nji, in ker so se zlo gnojili, je začel fant tako vidno hirati, da ga je vse popraševalo, kaj da mu je? Al boječ, da bi mati ne zvedila, če bi povedal, od kod ima toliko ran, je revež le rekel, da se je sam na glavo udaril.

14 dni pred smertjo je bil ubogi otrok že tako prepaden, da si ga mati zavolj sosedov ni upala več iz hiše pustiti; ljudem je pa lagala, da ga mora doma imeti, ker se je tako tatvine navadil, da si ga ne upa med ljudi pustiti. Zlodjeva baba!

Huje pa, ko je Jakec pešal, huje ga je pretepala. Pred vsimi Sveti 2 dni lanskega leta pa ga je tako potolkla, da je kot mertev se pred njo zgrudil in ga je božjast lomiti začela. Na pomoč poklicani zdravnik pravi, da mu ni več pomagati in da bo umerl zavolj ran. Pri vsem tem je zdravnik vendar hotel revčiku bolečine nekoliko potolažiti, zdravilo zapisati, — al mati brez serca mu reče: „če mu ni pomagati, pa šetega ne potrebuje“.

Ob enajstih ponoči je ubogi otrok zadnjikrat zdihnil in — umerl. Drugi dan gré mati k zdravniku po smertni list. Al on ga ji ne dá in reče, da bo to prigodbo na znanje dal gosposki. Prestrašena hudodelka obéta zdravniku, da ga bo dobro plačala, ako ji dá smertni list za umerlega otroka. Zdravnik ji pokaže duri. Preiskava sodniška je razodela 10 gnojnih ran na glavi, med katerimi je bilo več smertnih; zraven teh glavnih ran jih je bilo še 16 na obrazu in 50 po životu. — Hudodelka je pred sodbo obstala svoje peklensko ravnanje z otrokom, ktereга nikdar ni mogla terpeti; to grozno hudodelstvo pa je skušala s tem opravičiti, da je rekla, da jo je fant večkrat pokradel. Zaslišane priče pa so povedale, da nobeden ne vé, da bi bil kadaj fant kteremu kaj ukradel ali da bi bil kdo nad njim zapazil kradljivost; marveč je bil dober, priden fant, ki si nikdar ni upal materi le nar manjše besedice zopergovoriti.

Sodniki so hudodelnico ubijavstva krivo spoznali in jo na 12 let v težko ječo obsodili; moža njenega in otrokovega očeta pa za 3 mesce v zapor, zato, ker ni branil hudodelstva zoper varnost otrokovega življenja; ta razsodba zoper očeta pa le zatega voljo ni ostrejša bila, ker ima še več družine prerediti in je sicer pošten človek.

Tudi pred sodbo je brusila hudodelka svoj gerdi jezik, in ko se ji je razsodba oklicala, je razsajala kot divja zver.

Gotovo take peklenske pošasti bi nihče miloval ne bil, če bi jo bili sodniki tudi k smerti obsodili. Da bi se pač v naših krajih nikdar ne slišalo od take grozne prigodbe!

Slovanski popotnik.

*Slavni slikarji (malarji *) Schiavoni — Slaveni.*

Po J. Kollar-ju.

Pri novem svetništvu (prokuraciji) v Mletkah (Benetkah), kjer je poprej knjigarnica bila, je zdaj kraljevo poslopje.

Tu mi je serce pervikrat v Mletkah veselo bilo. Na oboku tega poslopja, v 7. razdelku, nahajajo se tri slike (podobe) izdelane od Andreja Medola ali Slavena, katerih ena očituje gospodstvo, druga duhovništvo, tretja vojništvo. Kinčarije okoli oboka so delo nekega Semo-laja. Nisem v stanu popisati občutkov, ki so mi serce polnili, ko sem našel tukaj Slavena v sredi najslavniših mletskih slikarjev (malarjev): Tician, Pavla Veronezkega, Tintoretta, Molinara, Varatora, Salviata Roza, Strozza in drugih. Dela drugih umetnikov bile so lepe, morebiti tudi bolj zveršene in sjaune: mene ni nobeno toliko ganilo, kolikor to, ker je delo bilo mojega naroda. Razun slavenskih mož, slik, spomenikov itd. bilo je vse drugo za me manj zanimivo; zato sem naj rajši obiskaval one mesta, kjer je kaj našega bilo. Tamo sem želel danovati in nočevati. V vsaki dvorani slik, v vsaki zbirki starin hlepelo je moje oko najbolj po tem, kar je našega.

Še smo več obrazov tega Slavena v Mletkah našli in z občudovanjem gledali posebno v cerkvi „i Carmini“, v okrožji Dorsoduro: obrezovanje Gospodovo, v jezuitarski cerkvi: obiskovanje blažene device Marie; v cerkvi sv. Roka: Boga očeta od angeljev obkoljenega, kakor tudi slike na oltarski pepelnici, v kateri se telo sv. Roka hrani; v cerkvi sv. Terezije in sv. Boštjana več obrazov. V Monfrinskem poslopji, dvorani F. je Lada z labudi od Andreja Slavena (Schiavona), delo prekrasno, z mehko, sokovito, umetno ščetko doveršeno. Ali naj bogateje skladiše in kot posebno galerijo obrazov tega slikarja je utemeljila rodovina Galvani v svojem poslopji, v „Cannareggio“, šte. 39, kjer se do 20 najboljih del Andreja Slavena najde. Tukaj še le sem zapopadel, zakaj so vsi veliki umetniki tako visoko poštovali Schiavona; zakaj ga je Tician za svojega prijatla in pomočnika pri mnogih obrazih izbral; zakaj je Tintoretto pri delu zmiraj imel pred očmi Schiavonov obraz in zakaj je svetoval: naj vsaki slikar v svojem stanišu kak obraz, izdelan od Schiavona, ima in z njegovim ogledanjem k ognju slikarskemu se podbuja. V Schiavonovih obrazih nahajamo ne samo slikarstvo, ampak tudi pesništvo, ne samo telo, ampak tudi dušo. In verh tega je barva na nje-

*) Vodnik v „povedanji od slovenskega jezika“ pravi, da malati je morebiti bolj slovenska kakor nemška beseda. „Zakaj malam“ se zna reči, da pride od „malega“, kakor da bi rekel: jez malam, to je, na malem pokažem — na majhno podobo, v malem načerkam, kar je na sebi veliko. Malati pravijo vsi Slovenci. Moskovitarji malovati ali živopisati. Vred.

govih obrazih tudi po stoletjih večidel tako čista in sjajna, kakor da bi bili nedavno izdelani bili. To pa je velike važnosti v mletskem vlažnem zraku.

Med slovanskimi slikarji stoji Andrej Schiavoni, prej ko ne, na najvišji stopnji sveršenosti in slave; med mletskimi stoji s častjo v prvem redu, gledé barvanja in dragosti pa na čelu vsih. Z eno besedo: Schiavoni je naš Rafael! Po njem se je osnovala posebna slikarska šola v Italii, zvana „Scuola di Schiavoni“, ki se je s posebnim mešanjem barv odlikovala.

Preprijetni ti narodni umotvori razveselili so nas tako, da smo precej barali za rodovino, za potomke in stanovanje Schiavonovo. Veslarji naši obernejo neutegoma v veliki kanal in malo za tem se ustavimo pri vratih prekrasnega in velikega poslopja, ki je enkrat rodovini Giustinianski v last bilo, zdaj pa Schiavonski. Srečko (Feliks) Schiavoni, naj mlaji naslednik te rodovine, zdaj najslavniši slikar ne le v Mletkah, ampak morda v celi Italii, bil je ravno v svoji delavnici, ko smo k njemu prišli, in slikal je obraz neke imenitne, tamo sedeče gospé. Pri vsem tem položil ščetko na stran in dočaka nas z največjo priljudnostjo. Ko je zaslišal razodetje naših namenov: „da pridemo kot Slaveni k Slavenu, z narodnim naklonom in pozdravom od mnogih rojakov, ki se s takim umetnikom ponašajo“, jame mu se lice svetiti in duh plamtiti, kot v preobraženju. Ni nam zual v svojem poslopji mesta najti; zdaj še le smo bili v tej hiši kakor doma; bili smo svoji, on in mi.

Po kratkem serčnem razgovoru začne nam slavni slikar takole opisavati svoj rod in svoje pleme: „Naš preded Andrej Medola, rojen v Dalmaciji v mestu Šibeniku od siromašnih roditeljev, šaril je v svoji mladosti skrinje in omare. Ena teh skrinj pride do rok popotvajočega gospoda, kteremu je to šarenje tako dopadlo, da je mladega šararja seboj v Mletke vzel, kjer je pozneje slovil kot izversten slikar. Ta Andrej imel je sina Mihata, tudi slikarja; Miha imel je sina Natala; Natal pa ima dva sina: Janeza, ki je v Petrogradu slikar, in Srečka, in ta — sem jez!“

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Št. Jernejske okolice na Dolenskem 19. jun.
Akoravno „Novice“ oznanujejo, da se po mnogih krajih zavolj lepega polja dobre letine nadjajo, se je vendar pri nas spet glada bati. Miši so že marsikteremu kmetovavcu, posebno kar jih je pri hostah, ječmen, fažol in drugo ozimno stern tako zlo sklestile in uničile, da je ne bo treba žeti, temoč kositi. Vzrok, da se je tega merčesa toliko namnožilo, da že po gojzdih konec jemlje, je bil lanski žir. Da bi pač Bog to uimo odvernili.

Naj še nekoliko od Št. Jernejskih somnjev spomnim: Št. Jerni ima le 3 somnje; želebi bi bilo, da bi jih saj 5 imel. Občinski opašnik je lepa in prostorna planjava prav pripravna za somnje. Letošnji prvi somenj v pondeljek po sv. Trojici se je prav dobro obnesel. Bilo je dosti krajnske, štajarske in horvaške živine, svin in ovac, konj pa malo; tudi kramarije je bilo vsake baže, in večidel so se hvalili, da so dobro teržili. Pa tudi taci kupci se ni manjkalo, ki imajo dolge perste, — in ko so bili enega vjeli (od Št. M. doma) je djal: saj nisem sam, nas je šest. — Vina se je samo „na gmajni“ okoli 50 veder stočilo. — Pri nas terta letos nič posebnega pridelka ne obeta, le lipna rodi; žlahna terta maloktera kaj grojzda ima, in se zavolj ožiga zlo osiplje.

J. O. Lepstanski.

Iz Ljubljane. C. k. ministerstvo pravosodja je 14. dan t. m. izvolilo za nove sodnije na Horvaškem in v Slavonii nove vradnike, med kterimi je več Krajncov in družih Slovincov. Tako pridejo kot sve-

tovavci c. k. deželne sodnije v Zagreb: gosp. Vilim Mak, bivši sodnik v Podpeči na Krajnskem, gosp. Anton Pajman, namestnik deržavnega pravdnika v Brežcah na Štaj., — v Osék: gosp. Viktor žl. Vest, prisednik dež. sodnije v Novem mestu na Krajnskem, — v Varaždin: gosp. Manojlo Matavšek, sodnik okrajne sodnije v Ljubljani. — Za svetovavce županij-skih (komitatnih) sodnij: gosp. Ivan Pogačnik, bivši namestnik derž. pravdnika v Trebnjem, pride k žup. sodnii v Oseku za derž. pravdnika, — v Varaždin za derž. pravdnika gosp. Fr. Radošga. — K deželni sodnii v Zagreb pride za prisednika gosp. auskultant Hinko Zaje na Krajnsk., — v Osék: gosp. auskultant Anton Globočnik, — v Varaždin: gosp. auskultant Vik. Besarič. — Za ravnatelje pomočnih uradnij pridejo k dež. sodnii zagrebški pisar dež. sodnije celjske gosp. Adolf Rudolf, — k oseški pisar dež. sodnije novomeške gosp. Anton Križanič, — k varaždinski pisar dež. sodnije celjske gosp. Adolf Jon. —

Iz Ljubljane. (Cerkvena slovesnost v Ternovem). Ker je sto in eno leto stara Ternovska cerkev, ki je bila v letu 1785 v farno cerkev Krakovega in Ternovega posvečena, za sedanjo število (2160) svojih farmanov že zdavnej premajhna bila (k večjem jih je le 400 do 500 ljudi moglo v njo), so jo, ko je c. k. deželno poglavarstvo zidanje nove cerkve 13. dan prosenca l. l. dovolilo, ravno na dan poroke presvitlega cesarja (24. aprila) podirati začeli, da so tako začetek nove cerkve s spominom na to veličastno prigodbo sklenili. Kakor se ta dva spomina lepo vezeta, ravno tako so si prizadevali gosp. fajmošter Karun in z njimi združena skerbna ključarja gosp. Jože Debevc in gosp. Anton Podkrajšek s posebno podporo dobrotne gosp. Janeza Baumgartner-ja in še družih pripomočnikov, namreč gosp. Jožefa in Janeza Debevca, gosp. Jožeta Matevžeta, gosp. Franc Tertnika, gosp. Antona Podkrajšeka, ljublj. Križanskega gospoda itd., da se delo, čeravno so se za terdno postavo vogelnih stebrov mogli koli na 4 krajih v močirne tla zabiti, je tako pospešilo, da je bilo mogoče, na sv. Janeza Kerstnika dan, patrona te cerkve, vogelni kamen hiše božje položiti in blagosloviti, in tako spet to slovesnost praznovati v spomin njenega patrona. Njih ekscelencija milostljivi knezoškof ljubljanski Anton Alojzi so z velikim duhovnim spremeništvom in vprico deželnega gosp. poglavarja grofa Chorinskega, tukajšnjega generala baron Handelna, polkovnika žandarjev žl. gosp. Valenčiča, dvornega svetovavca grofa A. Hohenwarth-a, okrajnega poglavarja g. Glančnika, poglavarstvinoga svetovavca in policijnega poglavarja gosp. Strobach-a, gosp. mestnega župana dr. Burger-ja in magistratnih svetovavcov gospodov Mih. Ambroža in Franceta Oblaka, in gosp. Antona Podkrajšeka magistratnega ekonoma, večine mestnih gosp. odbornikov, mnogih družih višjih civilnih in vojnih častnikov in veliko Ljubljančanov vsih stanov, vogelni kamen položili in blagoslovili. Omeniti moramo, da je bil na mestu, kjer bo prihodnja nova cerkev stala, v kaj lepem šotoru oltar za sv. mašo napravljen, okoli kterega so v ravno tisti podobi, ki jo bo nova cerkev imela, okinčani leseni stebri postavljeni bili, ktere je obdajal krasen venec krog in krog, spleten iz prelepih cvetlic, kterega so darovale pobožne dekleta iz te fare. Na desnem in levem voglu predlicja cerkve sta stala dva okinčana visoka stebra, ki sta naznana, da tu na desni in na levi bota stala stolpa (turna) nove cerkve. Slišali smo, da gosp. Goldenstein, dobroznani malar, je osnoval to zares lepo vredbo šotora in stebrov, ki so pred oči stavili prihodnjo vnanjo podobo cerkve,